

PÕLLUMAJANDUSAMET

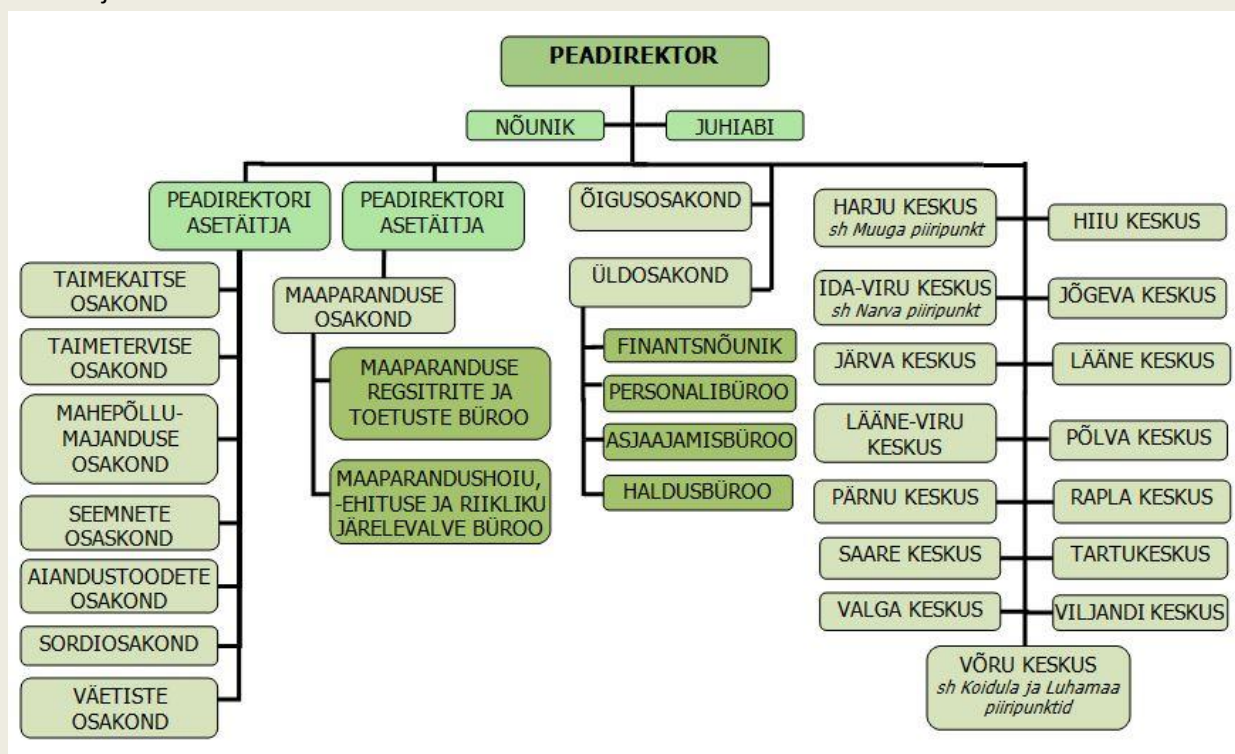

KESKKONNAARUANNE 2014

I Põllumajandusameti tutvustus

Põllumajandusamet (edaspidi *amet*) asutati 1. jaanuaril 2010 Taimetoodangu Inspektsiooni, piirkondlike maaparandusbüroode ja Maaparanduse Ehitusjärelevalve ja Ekspertiisbüroo ühendamise tulemusena. Amet teeb otsuseid ja haldab riiklike registreid ning teostab riiklikku järelevalvet taimekaitse, taimetervise, sordikaitse, seemne ja taimse paljundusmaterjali, mahepõllumajanduse, geneetiliselt muundatud põllukultuuri käitlemise, väetiste, aiandustoodete ning maaparanduse valdkonnas. Amet korraldab seemne ja paljundus- ning istutusmaterjali sertifitseerimist ja kontrolli, sortide registreerimist ning kaitse alla võtmist, viib läbi ohtlike taimekahjustajate seireid, koostab vesikondade ja alamvesikondade maaparandushoiukavasid ning korraldab riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude maaparandushoidu jpm. Ameti igaaastane tegevusülevaade (kättesaadav ameti koduleheküljel <http://www.pma.agri.ee>) kirjeldab valdkondlike tegevuste tulemuslikkust ja arenguid. Amet kuulub Põllumajandusministeeriumi haldusalasse.

Ameti peamaja asub Sakus ning igas maakonnas tegutseb maakondlik keskus. Ameti struktuur on toodud joonisel 1.

Joonis 1. Ameti struktuur (31.12.2014 seisuga)

Ametis töötab 197 inimest (seisuga 31.12.2014). Ametit juhib peadirektor Indrek Halliste.

Kontaktandmed:

E-post pma@pma.ee
Registreerimisaadress Teaduse 2, Saku 75501, Harjumaa
Telefon 6 712 602
Faks 6 712 604
Kodulehekülg www.pma.agri.ee

II Keskkonnajuhtimissüsteemi lühikirjeldus ja keskkonnapoliitika

Põllumajandusamet omab alates 23. septembrist 2013 Euroopa keskkonnajuhtimise ja -auditeerimise süsteemi (EMAS) sertifikaati.

Keskkonnajuhtimine hõlmab kogu ametit ja vastab Euroopa keskkonnajuhtimis-ja auditeerimissüsteemi EMAS (*Eco-Management and Audit Scheme*) määruse nõuetele. Ameti KKJS toimimise eest vastutab ameti peadirektor ning keskkonnahoiu põhimõtteid peavad järgima kõik ameti teenistujad/töötajad. Keskkonnajuhtimissüsteem on osa üldisest juhtimissüsteemist, mis hõlmab keskkonnapoliitika väljatöötamise, teostamise, saavutamise, läbivaatamise ja edasiviimisega ning keskkonnaaspektide juhtimisega seotud organisatsioonilist struktuuri, kavandamistegevust, vastutust, praktikat, korda, protsesse ja vahendeid. Keskkonnajuhtimissüsteemi pikem kirjeldus on ameti KKJS käsiraamatus.

Ameti keskkonnajuhtimissüsteemi (edaspidi *KKJS*) juurutamise eesmärk on ohjata keskkonnamõjusid ja pidevalt parandada keskkonnategevuse tulemuslikkust.

Amet töötab selle nimel, et

- 1) maaparandushoiuga oleks tagatud olemasolevate maaparandussüsteemide tehnilise seisundi säilimine, seega ka maatulundusmaa viljelusväärtuse säilimine ja riigi hoolduses olevate eesvoolude hoiu korraldamisega aidatakse kaasa nende veekogude hea ökoloogilise potentsiaali või seisundi saavutamisele;
- 2) mahetoodang vastaks kehtestatud nõuetele ja et tarbijale oleks tagatud kindlus mahepõllumajanduslikust tootmisest pärit toodete mahepõllumajandusliku päritolu suhtes;
- 3) ohtlike taimekahjustajate ja tuulekaera levik oleks tõkestatud ning tõrjemeetmed keskkonnale ja inimese tervisele ohutud;
- 4) põllumehed saaksid kasutada kvaliteetset seemet ja paljundus- ning istutusmaterjali ja Eesti tingimustesse sobivaid sorte;
- 5) turustatavad taimekaitsevahendid ja väetised vastaksid kehtestatud kvaliteedi- ning ohutusnõuetele ja taimekaitsevahendite kasutamise mõju keskkonnale oleks võimalikult väike.

Põllumajandusamet juhindub oma tegevustes järgmistest keskkonnahoiu põhimõtetest:

- 1) järgime oma tegevuses asjakohaste õigusaktide nõudeid;
- 2) väldime ja vähendame oma tegevusest tulenevat võimalikku kahjulikku keskkonnamõju;
- 3) kasutame loodusressursse, sh energiat ja vett säästlikult;
- 4) vähendame jäätmete kogust ja edendame jäätmete taaskasutust;
- 5) teeme kõik, et tagada oma ametnikele ja töötajatele hea, ohutum ja tervistsäästvam töökeskkond nii kontoris kui ka välitöödel;
- 6) koolitame ametnikke ja töötajaid keskkonnasäästliku käitumise osas, kaasame neid otsustetegemise protsessi ja anname pidevalt tagasisidet toimuva kohta;
- 7) tutvustame erinevatele sihtrühmadele keskkonnaga seotud väärtusi;
- 8) riigiasutusena kaasame kliendid ja koostööpartnerid oma keskkonnategevusse;
- 9) jälgime, hindame ja parandame oma tegevust pidevalt.

III Keskkonnaaspektid ja –mõjud ja eesmärgid

Amet omab keskkonnamõju elurikkusele läbi oma põhitegevuste (nt mahepõllumajandusliku taime- ja loomakasvatuse järelevalve, võõrliikide monitooring, maaparandusehitise projekteerimistingimuste väljastamine jne). Amet vastutab näiteks selle eest, et taimekaitsevahend, mille kasutamine võib põhjustada lubamatut ohtu keskkonnale, ei jõuaks turule. Keskkonnaaspektide olulisuse määramisel selgus, et ameti jaoks on olulised keskkonnaaspektid muuhulgas: energiatõhusus (elektri- ja soojusenergia), materjalitõhusus (paber), vesi, jäätmed, hanked (maaparandushoid, kontoritarbed- ja seadmed, trükised, ehitus/remont, koosolekud/koolitused), kütus, CO₂ emissioon ja pädevus/keskkonnateadlikkus põhitegevuste läbiviimisel. Amet on keskkonnaaspektidena määratlenud ka eriolukorrad (õnnetused, millega kaasneb lühiajaline suurenenud emissioonide/jäätmete kogus).

Tabel 1. Ameti tegevustega seotud **keskkonnaaspektid**, nende **mõju**¹ keskkonnale ning nendega seonduvad keskkonnaeesmärgid.

Keskkonnaaspektid	Keskkonnamõjud	Eesmärgid ja tegevused
Energiatõhusus: Elektri- ja soojusenergia Heitmed: CO ₂ emissioon	Välisõhu saastumine Loodusressursside ammendumine Bioloogilise mitmekesisuse vähenemine Kliima soojenemine	Kasutuses oleva pinna optimeerimine (vähendamine) Jõgeva ja Rapla keskustes. Veeautomaatide energiasäästmiseks taimerite kasutuselevõtmine.
Materjalitõhusus: Paber, kütus	Loodusressursside ammendumine Välisõhu saastumine Kliima soojenemine	E-hangete (täielikult paberivabade) osakaal (rahalisest mahust) vähemalt 50 % ulatuses Paberikasutuse ja vanapaberi taaskasutuse hoidmine 2012. aasta tasemel Autosõitute optimeerimine, vanadest autodest loobumine
Autod CO ₂ emissioon	Heitmed: Välisõhu saastumine Kliima soojenemine	Autosõitute optimeerimine. CO ₂ emissiooni vähendamine - vanadest autodest loobumine ja väljavahetamine madalama CO ₂ emissiooniga autode vastu (eriheide võimalusel alla 140 g). Rattaga töökäimise soodustamine rattahoidmiskohtade tekitamise läbi.
Jäätmed	Loodusressursside ammendumine Põhja- ja pinnavee reostumine	Jäätmekonteinerite suuruse ja tühjendussageduste optimeerimine kõigis keskustes
Pädevus/ keskkonnateadlikkus	Bioloogilise mitmekesisuse vähenemine	Matk töötajatele loodusõpperajal. Töötajate teavitamine (sh teavitamine oma ressursikasutusest). „Keskkonnasäästlik PMA“ fotovõistluse korraldamine. Keskkonnainfo jagamine avalikkusele.
Tuleõnnetus	Välisõhu saastumine Põhja- ja pinnavee reostumine	Tuleohutuse tagamine

¹ Keskkonnaaspekt on organisatsiooni tegevuse, toodete või teenuste osa, millel on või võib olla mõju keskkonnale (nt jäätmete, elektrienergia kasutus).

Keskkonnamõju on mis tahes keskkonnas toimuv kahjulik või kasulik muutus, mis tervikuna või osaliselt tuleneb organisatsiooni tegevusest, toodetest või teenustest (nt loodusvarade ammendumine, pinnasereostus). Lühidalt öeldes on keskkonnaaspekti ja keskkonnamõju suhe sama, mis põhjusel ja tagajärjel, seega on keskkonnamõju keskkonnaaspektist tulenev muutus keskkonnas.

IV Keskkonnategevuse tulemuslikkus

2014. aasta alguses seati eesmärgiks keskenduda keskkonnateadlikkuse tõstmisega seotud tegevustele, et eelkõige töötajad oleksid teavitatud oma rollist ja võimalustest keskkonnamõjude vähendamisel. Keskkonnateadlikkusega seotud tegevused ja tulemused olid näiteks:

- Fotovõistlusele „Keskkonnasäästlik PMA“, mis kajastab Põllumajandusameti keskkonnasõbralikku ja säästlikku käitumist või tegevust, laekus töötajate poolt 74 fotot, mille seast valiti parimad, mis fotovõistluse ideed kannaks. 12 neist kaunistavad 2015. aasta asutuse kalendrit.
- Matk septembrikuus Valgejärve loodusõpperajal, kus giid tutvustas erinevaid loodusväärtusi Saku peamaja ja Lääne, Rapla ja Järva keskuste töötajatele (osales 41 inimest). Paljud valisid kohaletulemiseks keskkonnasõbralikult ratta.
- Tööohutuse alane instrueerimine seemne-, maheda-, väetise ja maaparanduse valdkondade infopäevadel jm.
- Info kogumine jalgrattahoidjate vajaduse kohta (soetatakse 2015. aastal).
- Üleskutse PMA töötajatele- koguda talvekuudel teeküünalde alumiiniumümbriseid, et need ei satuks kasutuna loodusesse, vaid jõuaksid taaskasutusse.

Ametis seiratakse regulaarselt sooja- ja elektritarbimist, vee- ja paberitarbimist, jäätmeteket, kütusekulu, lennu- ja autotranspordi ning elektritarbimisega seotud CO₂ emissioone, et optimeerida ressursikasutust ja vähendada mõju keskkonnale. CO₂ emissiooni mõõdeti kolme komponendi kohta – elektrienergia, küte, töösõitudest tulenev CO₂ heide (auto, lennuk). Töötajatele on sisevõrgus tehtud vastavad andmed kättesaadavaks, et oleks võimalik hinnata iseenda rolli ressursikasutuses

Olulisemad keskkonnaseirenäitajatega seotud tegevused ja tulemused:

- Keskkonnaseirenäitajaid analüüsid leiti võimalusi ruumikasutuse optimeerimiseks Jõgeval ja Raplas, kus loobuti 169 m² ulatuses pinnast (senise kahe korruse asemel paigutati töötajad ühele) - sellega vähenevad PMA kulutused eelkõige soojaenergiatarbimisele, vähesel määral toimub ka elektritarbimise vähenemine.
- Veeautomaatidele paigaldati taimerid, mis tööväliseks ajaks veeautomaadid välja lülitavad. Arvestuslikult annab see 25% elektrienergiakokkuhoidu. Boilerite osas ei too kasutuses olevad boilerid elektrisäästu. Uurida tasuks veel automaatlülitite kasutusevõimalusi.
- Jäätmemahutite suurust ja tühjendussagedusi hinnates selgus, et need vastavad hetkel tegelikule vajadusele. Seejuures kohalike omavalitsuste jäätmehoolduseeskirja nõuded seavad omad piirangud, mida pole võimalik eirata.
- 2014. aastal vähenes PMA autopark seitsme auto võrra. 40 autot seejuures vahetati uue säästlikuma auto vastu (uute autode eriheide 136 g CO₂/km).
- E-hangete, mis toimuvad läbi riigihangete registri, osakaal (rahalisest mahust) oli 2013. aastal 56 % ja 2014. aastal juba 74 %. Samas võib pidada ka ülejäänud hankeid praktiliselt paberivabaks, kuna pakkumused esitatakse juba kõik e-posti teel ja lepingud/tellimiskirjad vormistatakse digitaalselt.

Tabelis 2 välja toodud hoonete netopinna osakaalu suurenemine töötaja kohta, töösõitudest tuleneva CO₂ emissiooni kasv töötaja kohta ja ka veekasutuse väike kasv töötaja kohta on peamiselt seotud töötajate arvu vähenemisega. Vanapaberi taaskasutuse oluline kasv on seotud pikemat aega Sakus kokku kogutud paberi ühekordse üleandmisega käitlejale.

Ameti töötajad on keskkonnajuhtimisse kaasatud näiteks keskkonnajuhtimise töörühma liikmeks olemisega (töörühma liikmete arv muutub ajas, olles hetkel 9 liiget). Töötajad on kaasatud ka nii pideva keskkonnategevuse seiramise kui ka keskkonnaauditis osalemise läbi, kui kohapease kontrolli käigus uuritakse teadlikkust, harjumusi ja keskkonnategevuse vastavust püstitatud eesmärkidele ja õigusaktide nõuetele.

2015. aasta lõpuks on plaanitud Tartu keskuse üleviimine uude hoonesse koos teiste Tartus paiknevate Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutustega. Seoses uuele üüripinnale asumisega antakse Riigi Kinnisvara AS-le ära kaasomandis oleva hoone, mis kaugemas tulevikus vajaks suuremaid investeeringuid. Eesmärk on 2015. aastal koondada Valga keskuse töötajad ühte PMA valduses olevasse hoonesse Valga linnas, aadressil E. Enno 32, mis võimaldab tulevikus oluliselt ressursse kokku hoida. Samamoodi kaalutakse ka Lääne-Viru keskuse töötajaid ühte Võidu 38 hoonesse kokku koondada. 2015-2016 aasta vältel on planeeritud Riigi Kinnisvara AS-i haldusesse üle anda ka Lääne-Viru ja Pärnu keskuste hooneid.

Eesmärk on ka pöörata suuremat tähelepanu autode optimaalsele ja säästlikule kasutamisele, samas kindlustades põhitegevuse häireteta tagamiseks vajaliku hulga autode olemasolu. Sõidukite aastaringse kasutamise keskmine % PMA maakonna keskustes oli 2014. aastal 50, eesmärk on jõuda 70% -ni. Olukorra paranemiseks võeti tugivaldkonna tegevuskavas plaani vähendada sõidukite arvu 2016. aastaks 82 sõidukilt 70 sõidukini, seega koostöös kõigi struktuuriüksustega püütakse oluliselt parandada autode logistilist kasutamist.

Tabel 2. Keskkonnaeesmärkide täitmise tulemuslikkuse näitajad 2012., 2013. ja 2014. aastal.

Eesmärgid	Tulemuslikkuse näitaja	2012	2013	Muutumise % (2012/2013)	2014	Muutumise % (2013/2014)
Kasutuses oleva hoonepinna optimeerimine	Kasutuses olevate hoonete netopind aasta lõpu seisuga	8695,76 m2	8267,86 m2	-5%	8098,86 m2	-2%
	Kasutuses olevate hoonete netopind töötaja kohta.	40,45 m2/in kohta	40,93 m2/in kohta	1%	41,1 m2/in kohta	jäi samale tasemele
	Kasutuses olev büroopind töötaja kohta (va. piiripunktid)	Andmed puuduvad	21,8 m2/in kohta	Võrdlus puudub	22,6 m2/in kohta	4%
	Elektrienergia tarbimine	257,57 MWh	255,28 MWh	*Ei ole võrreldavad	253,99 MWh	jäi samale tasemele
	Elektrienergia tarbimine töötaja kohta	1,590 MWh/in/aastas	1,403 MWh/in/aastas	-12%	1,476 MWh/in/aastas	5%
	Soojusenergia tarbimine	893,16 MWh	910,95 MWh	*Ei ole võrreldavad	817,86 MWh	10%
	Soojusenergia tarbimine töötaja kohta	5,513 MWh/in/aastas	5,01 MWh/in/aastas	-9%	4,75 MWh/in/aastas	5%
Jäätmecontainerite suuruse ja tühjendussageduste optimeerimine kõigis keskustes	Segaolmejäätmete teke	24,96 t	23,71 t	-5%	23,71 t	jäi samale tasemele
	Segaolmejäätmete teke töötaja kohta	0,127 t/in/aastas	0,130 t/in/aastas	2%	0,138 t/in/aastas	6%
	Vanapaber ja -papp taaskasutusse	4,4 t	4,4 t	Jäi samale tasemele	6,12 t	28%
	Vanapaber ja -papp taaskasutusse töötaja kohta	0,022 t/in/aastas	0,024 t/in/aastas	8%	0,035 t/in/aastas	31%
Töötajate teavitamine (sh teavitamine oma ressursikasutusest)	Vee tarbimine	1040,7 m3	1221,4 m3	**Ei ole võrreldavad	1247,2 m3	2%
	Vee tarbimine töötaja kohta	5,9 m3/in/aastas	7,0 m3/in/aastas	**Ei ole võrreldavad	7,3 m3/in/aastas	4%

Eesmärgid	Tulemuslikkuse näitaja	2012	2013	Muutumise % (2012/2013)	2014	Muutumise % (2013/2014)
Pabrikasutuse ja vanapaberi taaskasutuse hoidmine 2012. aasta tasemel. E-hangete (täielikult paberivabade) osakaal (rahalisest mahust) vähemalt 50 % ulatuses	Kontoripaberi tarbimine	2,53 t/ aastas	2,53 t/ aastas	Jäi samale tasemele	1,69 t/ aastas	-33%
	Kontoripaberi tarbimine töötaja kohta aastas	2477 A4 lehte/in/aastas	2462 A4 lehte/in/aastas	1%	1950 A4 lehte/in/aastas	-26%
Autosõitute optimeerimine, vanadest autodest loobumine	Kütusekulu	79957 l	75160 l	-6%	73904 l	-2%
	Kütusekulu ametisõitudeks töötaja kohta	371,9 l/in/aastas	372,1 l/in/aastas	Jäi samale tasemele	375,1 l/in/aastas	1%
	Kütusekulu 100 km kohta	7,9 l 100 km kohta	7,31 l 100 km kohta	-8%	6,9 l 100 km kohta	-6%
Kasutuses oleva hoonepinna optimeerimine	CO2 emissioon elektrienergia kasutamisest	283,8 t	281,31 t	*Ei ole võrreldavad	279,90 t	jäi samale tasemele
	CO2 emissioon elektrienergia kasutamisest töötaja kohta	1,75 t/in/aastas	1,55 t/in/aastas	-11%	1,63 t/in/aastas	jäi samale tasemele
Autosõitute optimeerimine. CO ₂ emissiooni vähendamine - vanadest autodest loobumine ja väljavahetamine madalama CO ₂ emissiooniga autode vastu	CO2 emissioon töösõitudest	201,38 t	201,92 t	Jäi samale tasemele	197,328 t	-2%
	CO2 emissioon töösõitudest töötaja kohta	0,93 t/in/aastas	1,04 t/in/aastas	11%	1,15 t/in/aastas	10%

*2012. aasta andmed ei hõlma Harju, Hiiu, Ida-Viru, Järva ja Võru keskuste andmeid ja pole 2013. aastaga võrreldavad.

**2012. aasta andmed ei hõlma Harju, Hiiu, Ida-Viru ja Järva keskuste andmeid ja pole 2013. aastaga võrreldavad.

V Õiguslikud nõuded ja keskkonnaaruande tõendamine

Amet on kinnitatud õigusaktide nimekirja, et teha kindlaks (keskkonna-) õigusaktidest tulenevad või muud nõuded, mida kohaldatakse ameti keskkonnaaspektide suhtes. Amet on kohustatud täitma järgmisi Eesti keskkonnaõigusakte (ja nendest tulenevaid õigusakte) seoses kontoritegevusega: veeseadus, ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniseadus, jäätmeseadus, pakendiseadus, tuleohutuse seadus, töötervishoiu ja tööohutuse seadus ja riigihangete seadus. Ameti põhitegevusega (õigusaktide rakendamine ja järelevalve) seoses on vajalik järgida looduskaitse seadust, veeseadust ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadust maaparanduse valdkonna taotluste menetlemisel ja riigieesvoolude hoiu korraldamisel. Ameti järelevalvetegevusega seotud keskkonda mõjutavad nõuded, mis näiteks hoiavad ära ohtlike taimekahjustajate sissetoomise või leviku Eestis, tagavad turule lubatud taimekaitsevahendi või väetise koostise ohutuse inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale jpm, on kirjeldatud põllumajandusvaldkonna õigusaktides.

Soovime ressursivajaduse ja jäätmetekke vähendamise kaudu vähendada negatiivset keskkonnamõju ning suurendada oma töötajate keskkonnateadlikkuse kaudu ameti positiivset keskkonnamõju.

Keskkonnaaruanne on kättesaadav ameti koduleheküljel <http://www.pma.agri.ee>.

AS Metrosert, kes on akrediteeritud tõendaja EE-V-0001, kinnitab peale Põllumajandusameti keskkonnajuhtimissüsteemi ja 2014 aasta keskkonnaaruande kontrollimist, et organisatsiooni keskkonnaaruandes esitatud teave ja andmed on usaldusväärsed ja õiged ning vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1221/2009, 25. november 2009, organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis nõuetele. Keskkonnaaruanne on kinnitatud 21. augustil 2015.

